

ΣΥΖΗΤΗ
ΣΤΕΓΑΣΗ
ΣΤΕΓΑΣΗ

— ε ι σ ή γ ν σ η

Το κείμενο αυτό συντάχθηκε με αφορμή τη συζήτηση που έγινε τον Μάρτιο του 2019 στην κατάληψη Φάμπρικα Υφανέτ, στη Θεσσαλονίκη, που είχε ως στόχο να αναζητήσουμε νέες μορφές αγώνα για να αντισταθούμε συλλογικά στη νέα αύξηση που απαιτεί ο ιδιοκτήτης, στην απειλή για έξωση, στην επιστροφή στην οικογένεια.¹ Στη στεγαστική επισφάλεια που βιώνουμε, νιώθουμε την ανάγκη να μιλήσουμε για τις εξώσεις και τους πλειστηριασμούς, την αύξηση ενοικίων (στα ήδη ακριβά και μικρά διαμερίσματα), τη διακοπή συμβολαίου, το απροειδοποίητο και πολύ γρήγορο διώξιμο λόγω μετατροπής σε Airbnb, τη δυσκολία εύρεσης διαμερίσματος σε αξιοπρεπή κατάσταση και τιμή για-εμάς-συζητήσιμη, και τέλος, τους ανεξόφλητους λογαριασμούς. Πιστεύουμε ότι είναι απαραίτητο να συναντηθούμε, να διερευνήσουμε και να δημιουργήσουμε νέους τρόπους αντίστασης και μορφές αγώνα που θα μας βοηθήσουν να αντισταθούμε στη διευρυμένη επίθεση στο πεδίο της κατοικίας.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΓΙΑ ΜΑΣ

Η στέγαση αποτελεί σημαντικό κομμάτι για την επιβίωσή μας και την κάλυψη τόσο των αναγκών μας, όσο και των επιθυμιών μας για άνεση και ποιότητα ζωής. Το σπίτι είναι μία βασική ανάγκη και απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξή μας στην πόλη. Είναι σημείο αναφοράς μας και καθοριστικός παράγοντας της κοινωνικής μας ζωής (αποστάσεις με δουλειά, διασκέδαση, λεωφορεία, φίλοι-φίλες). Τα σπίτια στεγάζουν προσωπικές στιγμές, προσφέρουν ιδιωτικότητα και (ελπίζουμε ότι) είναι ένας ασφαλής χώρος με συναισθηματική αξία, ένας χώρος απομόνωσης, εσωτερίκευσης και αποφόρτισης των κοινωνικών εντάσεων. Επιπλέον, το σπίτι αποτελεί ένα εν δυνάμει πεδίο κοινωνικού πειραματισμού. Μέσα του (ανα) παράγονται συγκατοικήσεις, στεγαστικές κοινότητες, σχέσεις εμπιστοσύνης και συντροφικότητας. Σε αυτό το πεδίο κοινωνικού πειραματισμού ανήκουν και οι καταλήψεις στέγης, οι οποίες είναι σημαντικά εκτεθειμένες στην καταστολή και συνεπώς, η συλλογικοποίηση γύρω από αυτές απαιτεί μεγαλύτερη ευθύνη.

Βασική ανάγκη μεν εμπόρευμα δε

Όπως όλα τα αγαθά σήμερα, έτσι και το σπίτι είναι προ-

¹ loupa.espivblogs.net/2019/03/14/syzitisi-gia-ti-stegasi

σιτό μέσα από τις υπάρχουσες καπιταλιστικές σχέσεις και τους νόμους της αγοράς. Δηλαδή, εκτός από αξία χρήσης, έχει εμπορευματική πλευρά και άρα ανταλλακτική αξία. Με άλλα λόγια είναι εμπόρευμα, κατέχεται, πωλείται, κληρονομείται, ενοικιάζεται, έχει τιμή.

Η κατοικία, από τη στιγμή που λειτουργεί ως εμπόρευμα, δε διακινείται ελεύθερα. Η παροχή ή στέρση της υπαγορεύεται από τον κοινωνικό ανταγωνισμό και την ανάλογη κρατική διαχείρισή του. Το κράτος, ως βασικός διαχειριστής και συντηρητής των καπιταλιστικών σχέσεων, ακόμα και όταν παρέχει ή/και διανέμει τα αγαθά (πχ στέγαση, νερό, ρεύμα) το κάνει με σκοπό την ενδυνάμωση της ισχύος του και την αύξηση της εκμετάλλευσης και της κερδοφορίας – σε συνεργασία, φυσικά, με το ιδιωτικό κεφάλαιο.

Η στέγαση, δηλαδή, δεν είναι ένα αυτονότο κοινωνικό αγαθό που δικαιούμαστε (εμείς οι επισφαλείς, οι άνεργοι, οι μετανάστριες, οι εργαζόμενες), αλλά ένα εμπόρευμα που μπορούμε να διασφαλίσουμε μόνο μέσα από την εργασία μας. Εκτός αυτού, το να έχουμε σπίτι δεν είναι απαραίτητο μόνο σε μας αλλά και στα αφεντικά μας, που μας θέλουν ξεκούραστες την επόμενη μέρα, ώστε να παράξουμε γι' αυτούς τα δέοντα. Η ανάδειξη της εμπορευματικής πλευράς της στέγασης και η σύνδεση της με τον μισθό, μας βοηθά να στοχεύσουμε (καλύτερα) στη διάρρηξή αυτής της αλλοιωμένης από το κεφάλαιο κοινωνικής σχέσης. Όταν αρνούμαστε να πληρώσουμε το νοίκι, όταν ζητάμε να μειωθεί, όταν δεν πληρώνουμε τους λογαριασμούς, δεν είμαστε τζαμπατζήδες, δεν κάνουμε καπρίτσια, δεν το κάνουμε απο απληστία. Ζητάμε ουσιαστικά να ανατιμηθούμε, ζητάμε να αυξηθεί ο μισθός μας, ζητάμε να κερδίσουμε λίγο χρόνο για να ζήσουμε.

Κάποιες φορές και το κράτος φαίνεται να στοχεύει στην ανατίμησή μας, εισάγοντας κοινωνικές παροχές και επιδόματα. Ωστόσο, οι παροχές αυτές είναι πυροτεχνηματικές, ανεπαρκείς και ποτέ δεν τις δικαιούμαστε όλες. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι και το επίδομα στέγασης, που δίνεται φέτος. Κυμαίνεται από 70 έως 210 ευρώ το μήνα, ανάλογα την σύνθεση του νοικοκυριού, και το συνολικό εισόδημα δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 7.000 ευρώ για μονοπρόσωπο νοικοκυριό, προσαυξανόμενο κατά 3.500 ευρώ για κάθε επιπλέον μέλος του νοικοκυριού, ενώ η συνολική φορολογητέα αξία της ακίνητης περιουσίας του νοικοκυριού δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 120.000 ευρώ για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό. Είναι εντέλει εύκολο να αντιληφθούμε ότι τέτοιες κινήσεις εκ μέρους του κράτους στοχεύουν, κυρίως, στη διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης με το χαμηλότερο δυνατό κόστος, παρά στην ουσιαστική ανατίμησή μας.

η συνθήκη στην ελλάδα

Η ιστορική αναδρομή στο ζήτημα της στέγασης στην Ελλάδα αναδεικνύει τον κεντρικό ρόλο που έπαιξε και συνεχίζει να παίζει η ιδιοκατοίκηση.

Το χρονικό σημείο, όπου μαζικοποιείται η εργατική τάξη είναι το 1922 με την έλευση των προσφύγων και την εγκατάστασή τους στον ελλαδικό χώρο. Η ελλιπής κρατική πολιτική για την παροχή κατοικίας οδήγησε στην *κρίση κατοικίας* και ώθησε τους πρόσφυγες στην κατάληψη κτιρίων και τμημάτων γης. Από την πλευρά τους οι γαιοκτήμονες άρχισαν να πωλούν μικρά οικόπεδα, τα οποία οι πρόσφυγες αγόραζαν και έχτιζαν παράνομα, αψηφώντας τη νομοθεσία. Την πρακτική αυτή ακολούθησε αργότερα και ο ντόπιος πληθυσμός. Η διαδικασία της αυθαίρετης δόμησης ξέφυγε κατά πολύ από τον έλεγχο του κράτους, το οποίο το μόνο που είχε καθορίσει ήταν το προς τα που θα επεκτεινόταν η πόλη. Ωστόσο, συναινούσε σιωπηρά, διότι η ιδιοκατοίκηση της εργατικής τάξης εξασφάλιζε χαμηλό κόστος αναπαραγωγής και, επομένως, χαμηλούς μισθούς. Επιπλέον, οι βιομηχανοί ευνοήθηκαν από την απαλλοτρίωση της γης και τη δωρεάν παραχώρησή της για την ίδρυση βιομηχανιών. Κερδισμένοι βγήκαν και οι γαιοκτήμονες, καθώς εκμεταλλεύτηκαν την αυξημένη ζήτηση της περιαισθητικής γης με την πώληση των χωραφιών τους ως οικόπεδα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο προσφοράς και ζήτησης εντάσσεται προφανώς και το κατασκευαστικό κεφάλαιο, το οποίο διαχειρίζονταν μικροί και μεγάλοι εργολάβοι.

Η έλλειψη διαθέσιμων σπιτιών εντάθηκε μετά τον εμφύλιο. Ένα κομμάτι της εργατικής τάξης μετανάστευσε από την ύπαιθρο στην πόλη και επανέλαβε το μοντέλο των προηγούμενων ντόπιων-προσφύγων (παράνομες πωλήσεις οικοπέδων, αυθαίρετο χτίσιμο κλπ), ξανά *φυσικά* υπό την άτυπη συναίνεση του κράτους. Η ατομική ιδιοκτησία κατοικίας προωθείται εδώ ως μέσο μικροαστικοποίησης των εργατών, με στόχο να σταματήσουν να έχουν κοινή αντίληψη για την τάξη τους και να αποταχθούν τις όποιες περίεργες κομμουνιστικές ιδέες. Η ανοικοδόμηση, συνεπώς, χρησιμοποιήθηκε ως στρατηγικός τομέας της οικονομίας. Δεδομένης, όμως, της έλλειψης κρατικών κεφαλαίων, βασίστηκε σε ιδιωτικά κεφάλαια μικροαστών και μεσοαστών. Είναι η στιγμή που αναδύθηκε το μοντέλο της αντιπαροχής.

Αποτέλεσμα της αντιπαροχής και των επακόλουθων νο-

μιμοποιήσεων παράνομων σπιτιών και αυθαιρέτων ήταν ο μετασχηματισμός ενός μεγάλου κομματιού της εργατικής τάξης σε *ιδιοκτήτρια τάξη*. Σταδιακά, η αγορά οικοπέδου και κατοικίας άρχισε να αντιμετωπίζεται ως επένδυση και η ιδιοκτησία να ανάγεται ιδεολογικά σε υπέρτατη αξία. Έτσι, εδραιώθηκαν κοινωνικά η συγκέντρωση ατομικής ιδιοκτησίας, οι ατομικιστικές πρακτικές και η πρόσβαση στην κατοικία μέσω των μηχανισμών της αγοράς. Παράλληλα, ενδυναμώθηκε ο θεσμός της οικογένειας μέσω της κληρονομικής διάστασης της ιδιοκτησίας.

Με αυτόν τον τρόπο κατασκευάστηκε κοινωνικά το *αυτονόητο* δικαίωμα του ιδιοκτήτη να εκμεταλλεύεται τον ενοικιαστή, τόσο άγρια όσο το επιτρέπει η αγορά, να ανεβάζει το νοίκι "γιατί για δείτε σε κανένα μεσιτικό τις τιμές και πάλι καλά να λέτε", να ζητάει σαράντα αποδεικτικά για να σε αφήσει να μπεις στο σπίτι "γιατί που ξέρω εγώ ότι θα έχετε λεφτά να με πληρώσετε", να εξασκεί τα ρατσιστικά του αντανακλαστικά "γιατί δεν τους βάζω εγώ αυτούς στο σπίτι μου" (κάνοντας πραγματικά αδύνατο για τους μετανάστες να βρουν σήμερα σπίτι εκτός των κυκλωμάτων εκμετάλλευσης που τους στοιβάζουν κατά δεκάδες σε σπίτια με ακριβά νοίκια). Και πιο πρόσφατα, μ' αυτόν τον τρόπο επιτράπηκε κοινωνικά στον ιδιοκτήτη να διώξει κατά συρροή ενοικιάστριες από τα σπίτια τους, γιατί ονειρεύτηκε την πισίνα του Σκρουτζ που θα φτιάξει αν βάλει κι αυτός το σπίτι του στο *airbnb*.

η νέα συνθήκη

Το *airbnb*, ή μάλλον γενικότερα ο θεσμός της "βραχυχρόνιας μίσθωσης", έχει αναγνωριστεί διεθνώς ως ένας από τους νέους παράγοντες που ανεβάζουν τα τελευταία χρόνια τα ενοίκια των κατοικιών στις μεγάλες πόλεις και σε όσες έχουν ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον.

Το *airbnb* είναι μία πλατφόρμα στο πλαίσιο της "οικονομίας διαμοιρασμού" [sharing economy]. Ένα μοντέλο, δηλαδή, όπου "οι ψηφιακές πλατφόρμες δημιουργούν μια ανοικτή αγορά για την προσωρινή χρήση αγαθών ή υπηρεσιών που συχνά παρέχουν ιδιώτες" (όπως περιγράφεται στην πρόσφατη ελληνική νομοθεσία που είναι σε ισχύ από 01.01.2018).

Το *airbnb* εμφανίζεται ως εταιρεία φιλοξενίας, που στοχεύει να απαντήσει "στην αυξανόμενη δυσαρέσκεια και απογοήτευση από τις τυποποιημένες τουριστικές προσφορές που έχουν γίνει το χαρακτηριστικό γνώρισμα του σύγχρονου τουρισμού". Παρόλο, που δεν διαθέτει ούτε ένα τουριστικό κατάλυμα, προσφέρει μέσω της πλατφόρμας του εκατομμύρια κατοικίες σε όλο τον πλανήτη.

Καλεί τους *οικοδεσπότες*, όσους, δηλαδή, ενδιαφέρονται να διαθέσουν τα ακίνητα ή τα δωμάτια τους μέσω της πλατφόρμας, να ανοίξουν τις πόρτες τους σε όσους ταξιδεύουν με διπλό –υποτίθεται– όφελος: οι τουρίστες κερδίζουν ένα πιο *αυθεντικό* τουριστικό προϊόν διαμένοντας σε *αληθινές* ντόπιες κατοικίες, ενώ οι οικοδεσπότες ένα άμεσο και αφορολόγητο (ως τώρα) εισόδημα.

Το *airbnb* προωθείται, λοιπόν, δίνοντας βάση στο *αυθεντικό*, στην *αίσθηση της κοινότητας και της διασύνδεσης* μέσω της πλατφόρμας. *Γνωριστείτε, επικοινωνήστε, ανταλλάξτε*, καθώς όλα αυτά διαμεσολαβούνται από μια δίκαιη τιμή – της οποίας ένα ποσοστό μένει, προφανώς, στην πλατφόρμα. Οι οικοδεσπότες βαθμολογούνται από τους επισκέπτες, ως προς τη διαθεσιμότητα τους, την ευγένεια, την καθαριότητα τους κλπ και με αντίστοιχα αξιολογικά κριτήρια γίνονται δεκτοί και οι επισκέπτες. Ουσιαστικά, το *airbnb* κεφαλαιοποιεί μία σειρά από σχέσεις και εμπειρίες, τις οποίες ύστερα προωθεί ως κομμάτι της δικής του υπηρεσίας. Ότι ξέρεις, ότι διαθέτεις, ότι έχεις ζήσει, ότι είσαι στην πραγματικότητα του *airbnb*, είναι μετρήσιμο, ανταλλάξιμο και έτοιμο προς κατανάλωση.

Συνεπώς, η αλληλεπίδραση με ντόπιους, οι νέες γεύσεις, και οι εικόνες της καθημερινότητας δεν είναι πλέον μια αυθόρμητη διαδικασία, αλλά μια εμπειρία προς πώληση που μεταφράζεται στο ακριβό εστιατόριο με το *παραδοσιακό* φαγητό και στις προγραμματισμένες ξεναγήσεις σε *underground* γειτονιές (βλ. "το τελευταίο χωριό των αναρχικών στον κόσμο").

Και ενώ όντως για έναν ιδιοκτήτη αυτό το εισόδημα φαίνεται εύκολο, επειδή μειώνεται το κόστος για την έναρξη εργασίας ως οικοδεσπότης (ελλείπει χαρτοσήμων), το *airbnb* δημιουργεί ένα οικοσύστημα, όπου επιτρέπεται με το πρόσχημα της φιλοξενίας να μην υπάρχουν οι βασικές διασφαλίσεις (κάλυψη υγείας, ασφάλιση κατά τραυματισμών, αμειβόμενες διακοπές, συντάξεις, μέγιστο ωράριο εργασίας, σταθερό εισόδημα, ασφάλεια εργασίας), ούτε για όσους φιλοξενούν, ούτε για όσους εργάζονται στο ευρύτερο οικοσύστημα *airbnb*.

Πολλές ακόμα επιχειρήσεις έχουν παρόμοιες εναλλακτικές στρατηγικές προώθησης. Το τρομακτικό, όμως, με το *airbnb* είναι ο βαθμός διείδυσης του σε διαφορετικές κοινωνίες σε όλο τον πλανήτη. Ενώ σ' αυτή την κίνηση τα τελευταία χρόνια έχουν συγκροτηθεί αρκετές αντιστάσεις από τα κάτω, με διαφορετικές εντάσεις και αντιτουριστικές λογικές. Τις κινήσεις αυτές ακολούθησαν πολλές από τα πάνω προσπάθειες νομοθετικής ρύθμισης. Και σ' αυτές το *airbnb* απάντησε με μηνύσεις εναντίον δήμων, άρνηση δημοσιοποίησης των στοιχείων για τον αριθμό διαθέσιμων κατοικιών, με οργάνωση *κοινοτήτων οικοδεσποτών* με στόχο την υπεράσπιση

της ελεύθερης ασυγκράτητης επιθυμίας για φιλοξενία (#not), δηλαδή την υπεράσπιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, κάνοντας ουσιαστικά τους χρήστες της πλατφόρμας υπεύθυνους για τη νομιμοποίηση και υπεράσπιση της.

Προσπαθώντας να δούμε πώς επηρεάζει το Airbnb εμάς, τις ενοικιάστριες, παρατηρούμε ότι, αυτή τη στιγμή συμβαίνει μια μαζική αγορά ακινήτων αποκλειστικά και μόνο για την αξιοποίησή τους μέσω του Airbnb, γεγονός που καθιστά τα διαθέσιμα, πλέον, σπίτια εμφανώς λιγότερα. Με τα διαθέσιμα σπίτια να λιγοστεύουν, ακόμα και οι ιδιοκτήτες που δεν θέλουν να βάλουν τα διαμερίσματα τους στο Airbnb, μπορούν να ανεβάσουν τα ενοίκια τους. "Η ζήτηση είναι μεγάλη, άμα δε θέλεις να πληρώνεις τέτοιο ενοίκιο, είσαι ελεύθερη να ψάξεις κάπου αλλού", σου λέει (απλά) ο ιδιοκτήτης!

Δεν ισχυριζόμαστε ότι το Airbnb είναι η μοναδική αιτία που ανεβαίνουν τα ενοίκια. Όπως και να 'χει, δε μπορούμε να εκτιμήσουμε ακριβώς το βαθμό που η διαδικασία αυτή επηρεάζει την αγορά, καθώς η ιστοσελίδα του Airbnb δεν επιτρέπει κανενός είδους μαζική συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με τις καταχωρήσεις ακινήτων. Από τη γκρίνια των ιδιοκτητών με πληθώρα δημοσιεύσεων στα social media και τον τύπο καταλαβαίνουμε ότι όντως υπάρχει αυτή τη στιγμή μια υπερπληθώρα προσφοράς Airbnb καταλυμάτων που ρίχνει τις τιμές ζημιώνοντας όσους δεν είναι ανταγωνιστικοί. Μπορούμε, λοιπόν, να υποθέσουμε ότι αυτό θα οδηγήσει μερίδα ιδιοκτητών πίσω στη μακροχρόνια ενοικίαση, αλλά κατά πάσα πιθανότητα θα θέλουν να το κάνουν με τα σημερινά αστρονομικά ενοίκια. Άρα το μόνο σίγουρο είναι ότι για μας –Airbnb ή όχι– το επόμενο διάστημα η εύρεση στέγασης θα σημαίνει ακριβά ενοίκια και μικρά συμβόλαια.²

Εξαιτίας όλης αυτής της κίνησης, πιστεύουμε ότι, όπως ένας αγώνας για τη στέγαση περνούσε και περνάει μέσα από την αποδόμηση της υπεράσπισης της ιδιοκτησίας, θα πρέπει να περνάει πλέον και μέσα από την αποδόμηση της επιχειρηματικότητας και της εμπορευματοποίησης της κάθε πτυχής της ζωής μας. Να επιτεθούμε όχι μόνο στους μικρο/μεγαλοϊδιοκτήτες μας, αλλά και στην άνευ προηγουμένου διάθεση των σωμάτων, του χρόνου και του χαρακτήρα μας στην αγορά.

2 Επίπτωση στη στέγαση φαίνεται πως έχει και η μαζική αγορά ακινήτων υψηλής αξίας από επενδυτές του εξωτερικού ως μέσο για την απόκτηση της "χρυσής βίτσας" και των προνομίων που αυτή κατοχυρώνει: της μόνιμης άδειας παραμονής και της ελεύθερης μετακίνησης σε όλη τη ζώνη Σένγκεν. Στην Ελλάδα, η χρυσή βίτσα έχει την πιο φθηνή τιμή στην ευρωζώνη, το οποίο την καθιστά ελκυστική στους κατοίκους του εξωτερικού με τα αντίστοιχα εισοδήματα, κυρίως από την Ασία. Τι σημαίνει αυτό για μας; Σίγουρα δεν σημαίνει ότι χρειάζεται κάποιο ρατσιστικό παραλήρημα του στυλ "έρχονται οι κινέζοι και μας παίρνουν τα σπίτια", καθώς είτε ντόπιοι είτε διεθνείς οι ιδιοκτήτες απλώς θέλουν τα λεφτά μας, αλλά ίσως σημαίνει ότι τα μέτωπα στον αγώνα της στέγασης θα αυξάνονται όσο το ντόπιο στεγαστικό κεφάλαιο διεθνοποιείται.

αγώνες στον ελλαδικό χώρο

Το 2013 ξεκίνησαν πιο μαζικά οι πρώτοι πλειστηριασμοί κατοικιών και μαζί τους εμφανίστηκαν οι πρώτες αντιστάσεις, οι οποίες συνεχίζονται μέχρι και σήμερα. Ένα κομμάτι της εργατικής τάξης στα 90s πείστηκε να πάρει δάνεια από την τράπεζα για να αγοράσει σπίτι – λογικό επακόλουθο της στασιμότητας των εισοδημάτων, της χρηματοπιστωτικής επέκτασης και της προώθησης του καταναλωτισμού μέσω δανείων. Ο στεγαστικός τραπεζικός δανεισμός τότε αφορούσε κυρίως τα μεσαία πιο καλοπληρωμένα στρώματα. Έπειτα από την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΕ, οι τράπεζες έδιναν δάνεια χωρίς αυστηρά κριτήρια και με πιο ευνοϊκούς όρους. Σήμερα, αρκετά χρόνια μετά, με την δυσκολία αποπληρωμής των δανείων αυτών, ένα μεγάλο μέρος της τάξης αυτής κινδυνεύει να χάσει το σπίτι που υποσχέθηκε να αποπληρώσει.

Οι αντιστάσεις και οι αγώνες ενάντια στους πλειστηριασμούς κυρίως από την αριστερά, πέτυχαν σε ένα ποσοστό την αναβολή ή ακόμα και τη ματαίωση πλειστηριασμών. Σαν απάντηση ήρθαν οι αυταπάγγελτες διώξεις και οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, και τώρα, απ' ό,τι φαίνεται, γίνεται κάθε δυνατή προσπάθεια για να γίνει επιτάχυνση των διαδικασιών αυτών. Ένα μεγάλο ερώτημα είναι τι θα προκαλέσει η μαζική εισαγωγή των ακινήτων αυτών στην αγορά, με ποιο τρόπο θα επηρεάσει τις τιμές και τι ακριβώς παιχνίδι γίνεται αυτή τη στιγμή ανάμεσα σε κράτος, τράπεζες και εταιρείες ακινήτων.

Ο αγώνας ενάντια στους πλειστηριασμούς θα μπορούσε να είναι ένας αγώνας που αφορά και εμάς, όχι όμως στη μορφή που δόθηκε το προηγούμενο διάστημα. Όπως αναφέραμε και παραπάνω είναι πολύ σημαντικό οι αγώνες που δίνουμε γύρω από τη στέγαση να μη κοιτούν στην υπεράσπιση της ιδιοκτησίας, αλλά στην αποδόμησή της, και να δίνονται με ένα τρόπο συμπεριληπτικό που θα αφορά και όσες από εμάς νοικιάζουμε, είμαστε άστεγοι ή χωρίς χαρτιά και όχι μόνο ντόπιους μικροϊδιοκτήτες. Θεωρούμε κομβικά τα περιεχόμενα ενός αγώνα που μπαίνουν, διότι αυτά χτίζουν την κοινότητα και δημιουργούν τα πεδία διεκδίκησης.

Ο αγώνας για τη στέγαση περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων, που όσο δεν τολμάμε να το ακουμπήσουμε, τόσο αυτό μετατρέπεται σε ένα δημοκρατικό κίνημα πολιτών που μιλάει για τα σπίτια του λαού, που μπορεί να χωράει εργαζόμενους και αφεντικά, εισοδηματίες και ενοικιάστριες και σίγουρα δεν χωράει άστεγους, μετα-

νάστριες και μετανάστες. Ο αναστοχασμός πάνω στον ίδιο μας τον αγώνα είναι απαραίτητος. Μια προηγούμενη εμπειρία αγώνα που αφορούσε τη στέγαση ήταν ο αγώνας ενάντια στο χαράτσι. Εκεί, ενώ συναντηθήκαμε αρκετός κόσμος, ποτέ δεν αναρωτηθήκαμε πόσοι και πόσες από εμάς νοικιάζουν κι ούτε πόσοι και πόσες από εμάς είναι ιδιοκτήτες και ιδιοκτήτριες, με αποτέλεσμα να μη μπορούμε να βρούμε ένα τρόπο να αγωνιστούμε ουσιαστικά μαζί. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να μιλήσουμε εμείς για εμάς, να στήσουμε τις δικές μας διαδικασίες μακριά από λογικές ανάθεσης, κομματικούς μηχανισμούς και παρατάξεις.

Μία άλλη μορφή αγώνα για τη στέγαση είναι και οι καταλήψεις στέγης, που μετρούν πολλά χρόνια κινηματικής εμπειρίας στον ελλαδικό χώρο και έχουν κατακτήσει σημαντικά πράγματα. Ωστόσο, θεωρούμε ότι το κομμάτι αυτό ξεφεύγει από τα όρια της συγκεκριμένης συζήτησης και δεν θα θέλαμε να επεκταθούμε.³

ΤΟ νομικό πλαίσιο

Στην προσπάθεια διερεύνησης μορφών αντίστασης και αγώνα για τη στέγαση θεωρούμε χρήσιμο να ξέρουμε τα δικαιώματά μας ως ενοικιάστριες, όπως μας ενδιαφέρει να τα γνωρίζουμε και ως εργαζόμενες.

Όταν νοικιάζουμε ένα σπίτι ο πιο συνήθης λόγος να μας βγάλει έξω ένας ιδιοκτήτης είναι το πέρασμα της τριετίας από την ημέρα που υπογράψαμε το συμβόλαιο (εφόσον είναι η πρώτη μας κατοικία αυτή και όχι το σπίτι των γονιών μας). Δηλαδή, και για ένα χρόνο να έχουμε υπογράψει συμβόλαιο, ο ιδιοκτήτης δεν μπορεί να προχωρήσει σε έξωση πριν τα τρία χρόνια, εκτός και αν αθετήσουμε τους όρους του συμβολαίου και δεν πληρώνουμε ενοίκιο και κοινόχρηστα. Στην περίπτωση αυτή θεωρούμαστε "δύστροποι ενοικιαστές" και οι ιδιοκτήτες μπορούν να μας στείλουν εξώδικο απειλώντας μας να πληρώσουμε όλα τα ενοίκια που χρωστάμε. Αν τώρα, τα πληρώσουμε μέσα σε 15 μέρες, η απειλή παύει να ισχύει. Αν όχι, τότε ο ιδιοκτήτης μπορεί να προχωρήσει σε καταγγελία, η οποία απαιτεί αρκετό χρόνο και χρήμα. Αν τα καταφέρει τελικά, τότε έχουμε 20 μέρες να πληρώσουμε τα ενοίκια και το κόστος της καταγγελίας. Σε αντίθετη περίπτωση, μπορεί να έρθει με εισαγγελία, κλειδαρά και μπάσο και να μας βγάλει έξω. Μία άλλη συνήθης δικαιολογία, που χρησιμοποιούν οι ιδιοκτήτες για έξωση, είναι η ιδιοκατοίκησή τους στο ακίνητο. Στην περίπτωση αυτή, όμως, πρέπει να αποδειχθεί ότι το σπίτι θα χρησιμοποιηθεί ως

3 Παραπέμπουμε στην πολύ ενδιαφέρουσα μπροσούρα "Η κατάληψη στέγης ως μέρος της ζωής μας, των αγώνων μας, του κοινωνικού ανταγωνισμού" που δημοσίευσαν τον Ιανουάριο 2017 σύντροφοι και συντρόφισσες από την κατάληψη Μαύρη Γάτα στη Θεσσαλονίκη.

επαγγελματική στέγη (ή μικτή) και πώς δεν κατέχει άλλο εντός νομού.

Δυστυχώς, όμως, σε αντίθεση με τους εργατικούς αγώνες, στην πλειονότητα των οποίων συλλογικοποιούμαστε για να διεκδικήσουμε την εφαρμογή του εργατικού δικαίου (που έχει διαμορφωθεί από χρόνια αγώνων στο πεδίο της εργασίας), το νομικό πλαίσιο υπέρ των ενοικιαστών είναι πολύ περιορισμένο (λόγω της έλλειψης σχετικών αγώνων) και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διεκδικήσεις για τη μείωση ενοικίου. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να δημιουργήσουμε τις νέες αυτές πεπατημένες πάνω στις οποίες θα στήνουμε τις αντιστάσεις μας απέναντι στους ιδιοκτήτες, μέσα και έξω από τους δικαστικούς αγώνες, ακριβώς όπως έχουμε απαντήσει τόσα χρόνια στις απολύσεις, τους εκβιασμούς και την εκμετάλλευση των αφεντικών στους χώρους εργασίας.

εισαγωγή στην κουβέντα

Τελικά, αν κάποιος ιδιοκτήτης θέλει να μας βγάλει από το σπίτι είτε γιατί θα το κάνει airbnb, είτε γιατί θέλει να το ανεβάσει 200 ευρώ, είτε γιατί του τη σπάμε γιατί αργούμε να πληρώσουμε, σε μας έχει ακριβώς την ίδια αποτύπωση: μένουμε στον δρόμο να ψάχνουμε μανιωδώς ένα σπίτι κάπου, κάποτε, που να μην είναι και τόσο σάπιο.

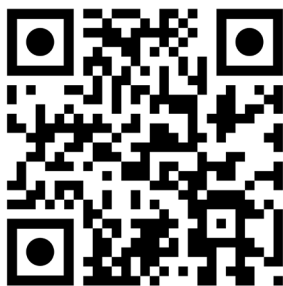
Θεωρούμε γι' αυτόν τον λόγο σημαντικό, να ανοίξει το συντομότερο η συζήτηση, ώστε να διερευνηθεί το πώς βιώνει ο κόσμος αυτήν την κατάσταση και ποιές μορφές αγώνα θα μπορούσαν να αναπτυχθούν γύρω από τη στέγαση. Άλλωστε, οι αγώνες σχετικά με το ενοίκιο είναι ένα κομμάτι σχετικά αχαρτογράφητο, ειδικά σε μια συνθήκη τόσο υψηλής ιδιοκατοίκησης όσο της Ελλάδας, με ό,τι κουλτούρες έχει δημιουργήσει αυτό. Υπάρχουν διαφορετικά πεδία που θα μπορούσε να λάβει χώρα ένας αγώνας και διαφορετικές στοχοθεσίες.

Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να αναρωτηθούμε:

Μπορεί η διεκδίκηση επιδόματος στέγασης να αποτελέσει μορφή αγώνα; Υπάρχει ανάμεσά στους συντρόφους και τις συντρόφισσες μας κόσμος του οποίου το συμβόλαιο λήγει στα κοντά και πρόκειται να του γίνει έξωση/αύξηση; Θέλει να διεκδικήσει την παραμονή του στο σπίτι με μειωμένο ενοίκιο; Λόγω του υψηλού ποσοστού μικροϊδιοκτησίας ο καθένας κι η καθεμία από μας έχει να αντιμετωπίσει και διαφορετικό ιδιοκτήτη. Τι τύπος είναι ο ιδιοκτήτης μας; Και τι θέλει να κάνει με το σπίτι; Υπάρχουν σχέσεις με τη γειτονιά και την πολυκατοικία μας; Έχουν γίνει πετυχημένες διεκδικήσεις σε ατομικό επίπε-

δο και ποιες από αυτές μπορούν να κοινωνικοποιηθούν;

Αυτά είναι μόνο μερικά από τα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν, καθώς προσπαθούμε να βρούμε ένα κεραμίδι να βάλουμε πάνω από τα κεφάλια μας ή να πετάξουμε στα κεφάλια των ιδιοκτητών μας.

bit.ly/louaspiti

ερωτηματολόγιο σπίτι, το [spíti]

Το ερωτηματολόγιο αυτό είναι κομμάτι της προσπάθειάς μας να ψηλαφίσουμε τι συμβαίνει σε σχέση με τα σπίτια μας και το αν υπάρχουν προοπτικές αγώνα στο πεδίο της στέγασης. Να παρατηρήσουμε πόσο επιβαρυνόμαστε από το νοίκι, τι επιλογές διαβίωσης κάνουμε και πώς μας επηρεάζουν, αν ετοιμάζονται να μας διώξουν, αν οι συνθήκες στην πολυκατοικία μας είναι γόνιμες για διεκδικήσεις. Τα αποτελέσματα θα έχουν αποκλειστικά κινηματική χρήση [μοιραστήκαμε ήδη κάποιες σκέψεις μας πάνω σ' αυτά στη συζήτηση για τη στέγαση την Παρασκευή 22.03 στην κατάληψη Φάμπρικα Υφανέτ].

Το κείμενό μας για τη στέγαση:

loua.espinblogs.net/2018/11/15/spiti-to/

Βιβλιογραφία

Bocar, L. *Η απεργία ενοικίου στο Sunset Park. Η Σφήκα /* τεύχος 6. Αθήνα 2012.

Booth, A. *The sharing economy, the future of jobs, and "PostCapitalism"*. In Defence of Marxism. 2015.

Hughes, N. *Tourists go home: anti-tourism industry protest in Barcelona*. Social Movement Studies. 2018.

O' Regan, M. & Choe, J. *Airbnb and cultural capitalism: enclosure and control within the sharing economy*. Anatolia. 2017.

Park, J.F. *Rent and its discontents: against the landlords and the police, in cities poisoned by wealth*. Commune / issue 3. 2019.

Pasquinelli, M. *Πέρα από τα ερείπια της δημιουργικής πόλης: το Βερολίνο ως εργοστάσιο κουλτούρας και το σαμποτάζ του ενοικίου*. RebelNet. 2008.

Wilde, M. *Resisting the rentier city: grassroots housing activism and renter subjectivity in post-crisis London*. Radical Housing Journal / issue 1.2. 2019.

[συλλογικό] Encounter Athens. *Κατοικία στο κέντρο της Αθήνας: πώς και για ποιους;*. Αθήνα 2011.

[συλλογικό] Initiative Mietenwahnsinn Stoppen. *Νομικές συμβουλές για επαναστάτες ενοικιαστές*.

[συλλογικό] prole.info. *The housing monster*. 2012.

[συλλογικό] Ανοικτή Συνέλευση Αγώνα Άνω Πόλης. *Για (να μη γκρεμιστούν) τα κεραμίδια στα κεφάλια μας ...για ενοικιάστριες σε απόγνωση*. Θεσσαλονίκη 2018.

[συλλογικό] Ανοικτή Συνέλευση Αγώνα Άνω Πόλης. *Πλειοδοτείται, όπως είναι επιπλωμένο*. Θεσσαλονίκη 2017.

[συλλογικό] Ασύμμετρη Απειλή. *Οι αγώνες για τη στέγαση στις γειτονιές του Τορίνο*. 2017.

[συλλογικό] Γρέζι. *Τουριστικοποίηση και το φαινόμενο του airbnb*. Αθήνα 2018.

[συλλογικό] Κατάληψη στέγης Μαύρη Γάτα. *Η κατάληψη στέγης ως μέρος της ζωής μας, των αγώνων μας, του κοινωνικού ανταγωνισμού*. Θεσσαλονίκη 2017.

[συλλογικό] Κατάληψη στέγης Σαχίνη 3. *Τι συμβαίνει με τα σπίτια; Κατασχέσεις, πλειστηριασμοί και αλλαγή υποδείγματος στην αγορά στέγης*. Αθήνα 2014.

[συλλογικό] Κομπρεσέρ. *Lotta Continua: Καταλαμβάνοντας την πόλη – Κοινωνικός αγώνας στην*

Ιταλία, 1971-1973. Τεύχος 2. Αθήνα 2011.

[συλλογικό] Κομπρεσέρ. *Η εργατική τάξη και το σπίτι: αποκλεισμός και ενσωμάτωση μέσω της πρόσβασης στην κατοικία στην Ελλάδα*. Τεύχος 6. Αθήνα 2014.

[συλλογικό] Κομπρεσέρ. *Κινήματα για την κατοικία σε Ισπανία και Ιταλία*. Τεύχος 6. Αθήνα 2014.

[συλλογικό] Συνέλευση για την Κυκλοφορία των Αγώνων. *Οι αγώνες για την στέγαση στις Ιταλικές μητροπόλεις: μια συζήτηση με καταληψίες σπιτιών από τη Ρώμη και το Μιλάνο*. Η Σφήκα / τεύχος 9. Αθήνα 2016.

[συλλογικό] Συνέλευση ενάντια στον εκβιασμό του ενοικίου. *Ζούμε εδώ, δουλεύουμε εδώ, συλλογικοί αγώνες για το στεγαστικό!*. Αθήνα 2019.

[συλλογικό] Συνέλευση εργαζομένων/ανέργων από την πλατεία Συντάγματος. *Εισήγηση στην προβολή ντοκιμαντέρ "SI SE PUEDE, Siete días en PAH Barcelona"*. Αθήνα 2018.

[συλλογικό] Συνέλευση εργαζομένων/ανέργων από την πλατεία Συντάγματος. *Τα χέρια του τραπεζίτη και οι ανάγκες του προλεταριάτου*. Αθήνα 2018.

+τύπος

Chiasson, A. *Eviction by another name: tenants upset about rent increases by Parkdale landlord*. CBC. 2017.

Hickey, S. & Cookney, F. *Airbnb faces worldwide opposition. It plans a movement to rise up in its defence*. The Guardian. 2016.

Naftemporiki.gr. *Πανελλαδική έρευνα RE/MAX: την ανηφόρα τράβηξαν οι τιμές των ενοικίων*. 2018.

Voria.gr. *Τα airbnb βγάζουν σχεδόν 2 δις. ευρώ και φέρνουν αυξήσεις στα ενοίκια*. 2019.

Αρβανίτης, Κ. *Airbnb: τι συμβαίνει όταν η «συνεργατική οικονομία» αρπάζει τις πόλεις από τους κατοίκους τους;*. Luben.tv. 2017.

Ζαφειρόπουλος, Κ. *Ευχή ή κατάρα το Airbnb;* Εφημερίδα των Συντακτών. 2017.

+άλλα

AIRBNB vs BERLIN. *What data tell us*.
airbnbvsberlin.com

Anti-Eviction Mapping Project.
antievictionmap.com

Inside Airbnb. *Adding data to the debate*.
insideairbnb.com

ανοιχτή συνέλευση
κάθε Πέμπτη στις 21:00
στην κατάληψη
Φάμπρικα Υφανέτ

loupa.espinblogs.net

λ ● ύ π α

κοινότητα συνάντησης & αγώνα
φοιτητριών · ανέργων · επισφαλών
χαμένων παιδιών